

**Wyrok z dnia 26 kwietnia 1996 r.
III ARN 84/95**

Status bezrobotnego uzyskuje się z dniem przedłożenia kompletu wymaganych dokumentów, wypełnienia karty rejestracyjnej oraz poświadczenia własnoręcznym podpisem w obecności pracownika rejonowego urzędu pracy prawdziwości danych i oświadczeń zamieszczonych w tej karcie.

Przewodniczący SSN: Andrzej Wróbel (sprawozdawca), Sędziowie SN: Adam Józefowicz, Jerzy Kwaśniewski, Janusz Łętowski, Maria Mańkowska,

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Waldemara Grudzieckiego, po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 1996 r. sprawy ze skargi Małgorzaty S. na decyzję Dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w C. z dnia 14 lutego 1995 r. , [...] w przedmiocie zasiłku dla bezrobotnych, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 12 maja 1995 r. [...]

o d d a l i ł rewizję nadzwyczajną.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 26 stycznia 1995 r. [...] Kierownik Rejonowego Urzędu Pracy w Ż. uznał Małgorzatę S. za bezrobotną i jednocześnie odmówił jej prawa do zasiłku dla bezrobotnych stwierdzając w uzasadnieniu decyzji, że wnioskodawczyni nie spełnia warunków nabycia tego prawa określonych w art. 23 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 1995 r., Nr 1 poz. 1).

Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w C. decyzją z dnia 14 lutego 1995 r. [...], po rozpatrzeniu odwołania Małgorzaty S. od decyzji z dnia 26 stycznia 1995 r., utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję. W ocenie organu odwoławczego z akt sprawy wynika, że wnioskodawczyni pracowała od dnia 1 lipca 1994 r. do dnia 30 grudnia 1994 r. w wymiarze czasu pracy 1/4 etatu, a osiągnęte wynagrodzenie było niższe od połowy najniższego wynagrodzenia. Ponieważ wnioskodawczyni została zarejestrowana jako bezrobotna w dniu 2 stycznia 1995 r., a więc pod rządami ustawy z 1994 r., to w świetle art. 23 ust. 1 pkt 1 i 2 tej ustawy brak jest podstaw do przyznania prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 12 maja 1995 r. [...] skargę Małgorzaty S. na powyższą decyzję Dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w C. oddalił.

Sąd przytaczając w uzasadnieniu wyroku treść przepisu art. 23 ust. 1 pkt 2 lit. a) ustawy z 1994 r. stwierdził, że czynność rejestracji ma prawny charakter wszczęcia na wniosek strony postępowania w sprawie przyznania określonych w ustawie świadczeń. Czynność ta nabiera szczególnego znaczenia przy jej powiązaniu z roszczeniem o przyznanie zasiłku dla bezrobotnych, gdyż warunek legitymowania się wymaganym zatrudnieniem lub osiągnięciem z tego tytułu wysokości wynagrodzenia przez co najmniej 180 dni uwzględnia się tylko w okresie 12 miesięcy przed rejestracją bezrobotnego. Sąd

przyjął, że w stosunku do osób, które zarejestrowały się po dniu 1 stycznia 1995 r. w rejonowym urzędzie pracy nie można stosować przepisów ustawy z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu (Dz. U. Nr 106, poz. 457 ze zm.). Sąd ubocznie wyjaśnił, że w tej ustawie nie było przepisu określającego 1/4 etatu jako minimum zatrudnienia dla ubiegania się o zasiłek dla bezrobotnych przez osobę pozostającą w takim zatrudnieniu przez co najmniej 12 miesięcy przed zarejestrowaniem.

Powyższy wyrok zaskarżył Minister Sprawiedliwości w drodze rewizji nadzwyczajnej, zarzucając rażące naruszenie art. 207 § 2 pkt 1 k.p.a. przez przyjęcie, że w sprawie ma zastosowanie art. 23 ust. 1 pkt 2 lit. a) ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 1995 r., Nr 1 poz. 1), zamiast art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu (Dz. U. Nr 106, poz. 457 ze zm.), wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

W ocenie Ministra Sprawiedliwości skarżąca stała się bezrobotną w dniu 31 grudnia 1994 r. wskutek rozwiązania z nią umowy o pracę w dniu 30 grudnia 1994 r. W tym dniu nie mogła zarejestrować się we właściwym rejonowym urzędzie pracy jako bezrobotna, gdyż dla tego urzędu był to dzień wolny od pracy. Czynność tę mogła dokonać dopiero w dniu 2 stycznia 1995 r., a zatem istniały, w świetle art. 57 § 4 k.p.a., podstawy do przyjęcia, że skarżąca dokonała swego zgłoszenia jeszcze w 1994 r., czego Sąd nie uwzględnił w swoich rozważaniach.

Odnosnie do charakteru prawnego czynności rejestracji w urzędzie pracy Minister Sprawiedliwości wyraził pogląd, że ani ustawa z 1991 r. ani ustawa z 1994 r. nie nadają tej czynności charakteru konstytucyjnego w zakresie statusu danej osoby jako bezrobotnej. Jest to czynność potwierdzająca, że osoba ta odpowiada kryteriom, według których zalicza się określoną osobę do grona bezrobotnych.

W ocenie Ministra Sprawiedliwości skarżąca stała się bezrobotną w dniu 31 grudnia 1994 r. i w tym dniu spełniała wszystkie przesłanki do uzyskania zasiłku dla bezrobotnych, określone w art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy z 1991 r. Stanowisko Sądu, że pod rządem tej ustawy dopiero praca w wymiarze 1/2 etatu pozwala na uznanie, że spełniony został jeden z warunków do uzyskania zasiłku dla bezrobotnych nie znajduje uzasadnienia w przepisach ustawy.

Wnoszący rewizję nadzwyczajną stwierdził ponadto, że w sprawie ma zastosowanie zasada niedziałania prawa wstecz, w związku z tym oceny zdarzeń i powstających na ich gruncie skutków prawnych należy dokonywać w chwili ich wystąpienia, w oparciu o obowiązujące wówczas przepisy, jeżeli w międzyczasie stan prawny uległ zmianie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Pogląd Naczelnego Sądu Administracyjnego wyrażony w uzasadnieniu kwestionowanego niniejszą rewizją nadzwyczajną wyroku, że czynność rejestracji nabiera szczególnego znaczenia przy jej powiązaniu z roszczeniem o przyznanie zasiłku dla bezrobotnych, jest trafny. Zarówno bowiem przepisy poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu (Dz. U. Nr 106, poz. 457 ze

zm.), zwanej niżej Austawą z 1991 r., jak i przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 1995 r., Nr 1 poz. 1), zwanej niżej Austawą z 1994 r., wiązały i wiążą z zarejestrowaniem danej osoby jako bezrobotnej w rejestrze prowadzonym przez rejonowe urzędy pracy istotne znaczenie nie tylko w kontekście przesłanek nabycia uprawnień do zasiłku dla bezrobotnych, lecz przede wszystkim w kwestii nabycia (posiadania) przez określoną osobę statusu bezrobotnego. Niezależnie bowiem od wyjątków przewidzianych np. przez ustawę z 1991 r., z których wynikało, że bezrobotnym jest osoba jeszcze przed jej zarejestrowaniem w rejonowym urzędzie pracy, zawarta w art. 2 ust. 1 pkt 9 tej ustawy definicja legalna pojęcia Bezrobotny wymienia wśród przesłanek uznania danej osoby za bezrobotną, podobnie jak czyni to art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z 1994, zarejestrowanie we właściwym dla miejsca zameldowania (zamieszkania) rejonowym urzędzie pracy. W odniesieniu natomiast do prawa do zasiłku dla bezrobotnych poprzednio obowiązująca ustawa w art. 20 ust. 1 wyraźnie stwierdzała, że prawo to przysługuje bezrobotnemu za każdy dzień kalendarzowy po dniu zarejestrowania się we właściwym rejonowym urzędzie pracy, przy czym m.in. warunek legitymowania się wymaganym zatrudnieniem mógł być uwzględniany, stosownie do pkt 2 tego przepisu, tylko w okresie 12 miesięcy przed zarejestrowaniem. W art. 23 ust. 1 ustawy z 1994 r. przyjęto analogiczne rozwiązania prawne odnoszące się do prawa do zasiłku dla bezrobotnych. Z powyższych przepisów wynikało i wynika jednoznacznie, że status bezrobotnego nabywa tylko osoba zarejestrowana we właściwym rejonowym urzędzie pracy, a zasiłek dla bezrobotnych przysługuje po dniu zarejestrowania. Twierdzenie zatem wnoszącego rewizję nadzwyczajną, że skarżąca stała się bezrobotną w dniu 31 grudnia 1994 r., tj. następnego dnia po rozwiązaniu z nią umowy o pracę, zanim została zarejestrowana jako bezrobotna w rejonowym urzędzie pracy, co nastąpiło w dniu 2 stycznia 1995 r., jest dowolne i nie znajduje oparcia w przepisach ustawy z 1991 r. i ustawy z 1994 r. Należy bowiem przyjąć, że osoba nabywa status bezrobotnego z dniem zarejestrowania w rejonowym urzędzie pracy, przy czym zgodnie z § 6 ust. 1 poprzednio obowiązującego rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 17 grudnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia pośrednictwa pracy, orientacji i poradnictwa zawodowego, rejestracji i ewidencji bezrobotnych oraz poszukujących pracy, a także przyznawaniu świadczeń określonych w przepisach o zatrudnieniu i bezrobociu (Dz. U. Nr 122, poz. 541) rejestracja następowała w dniu przedłożenia kompletu wymaganych dokumentów, wypełnieniu karty rejestracyjnej oraz poświadczenia własnoręcznym podpisem prawdziwości złożonych oświadczeń przez osobę rejestrującą się w obecności pracownika urzędu pracy. Identyczne rozwiązania prawne w tym zakresie zostały przyjęte w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 16 czerwca 1995 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia rejestracji i ewidencji bezrobotnych oraz innych osób poszukujących pracy (Dz. U. Nr 73, poz. 363). W świetle powołanych przepisów należy przyjąć, że dzień dokonania powyższych czynności jest dniem nabycia przez wnioskodawcę statusu bezrobotnego i związanego z nim prawa żądania przyznania określonych ustawą świadczeń, natomiast decyzja o uznaniu danej osoby za bezrobotną, jeżeli została wydana w terminie późniejszym, ma charakter deklaratoryjny, bowiem stwierdza nabycie tego statusu z dniem rejestracji. W tym znaczeniu nie jest trafny pogląd Sądu, że czynność rejestracji ma charakter prawny wniosku o wszczęcie postępowania w

sprawie przyznania przewidzianych w ustawie świadczeń, bowiem ściśle rzecz biorąc postępowanie to wszczyna się po wypełnieniu przez wnioskodawcę karty rejestracyjnej, przedłożeniu kompletu wymaganych dokumentów oraz poświadczeniu własnoręcznym podpisem prawdziwości złożonych oświadczeń. W świetle powyższych argumentów stanowisko Ministra Sprawiedliwości, że czynność rejestracji jest czynnością potwierdzającą, że osoba odpowiada kryteriom, według których zalicza się określoną osobę do grona bezrobotnych, jest niezrozumiałe i niczego nie wyjaśnia w kwestii charakteru prawnego tej czynności.

Pogląd wnoszącego rewizję nadzwyczajną, że w związku z treścią art. 57 § 4 k.p.a. w rozpoznawanej sprawie istniały podstawy do przyjęcia, że skarżąca dokonała swego zgłoszenia jeszcze w 1994 r. nie jest prawidłowy. Zgodnie z tym przepisem jeżeli koniec terminu przypada na dzień ustawowo wolny od pracy, za ostatni dzień terminu uważa się najbliższy następny dzień powszedni. Przepis ten nie może mieć zastosowania w niniejszej sprawie, bowiem zarówno przepisy ustawy z 1991 r. jak i przepisy ustawy z 1994 r. nie wyznaczały i nie wyznaczają terminu, w którym należy zgłosić się do rejonowego urzędu pracy celem dokonania rejestracji, a zatem twierdzenie, jakoby na dzień 31 grudnia 1994 r. przypadał koniec bliżej nieokreślonego terminu byłoby zgoła bezpodstawne.

Wbrew stanowisku rewizji nadzwyczajnej skarżąca nie nabyła więc prawa do zasiłku dla bezrobotnych ani też statusu bezrobotnego pod rządami ustawy z 1991 r., a zatem w niniejszej sprawie nie jest celowe rozważanie zagadnień związanych z zasadą niedziałania prawa wstecz, skoro doniosłe z punktu widzenia jej praw określonych ustawą z 1994 r. zdarzenia i powstałe na ich gruncie skutki prawne podlegają ocenie i rozpatrzeniu według przepisów tej ostatniej ustawy.

Biorąc powyższe pod rozwagę Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

=====